

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadáására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 10.

A kvóta-deputáció Budapesten.

Bánffy miniszterelnöknek legutolsó bécsi útja alkalmából kiszámította egy nagy türelemmel és sok idővel rendelkező fővárosi újságíró, hogy a három év óta huzódó kiegyezési tárgyalások ügyében ötvenkétszer tette meg a magyar miniszterelnök az utat Budapest és Bécs között s ezzel az utazgatással csaknem egy fél esztendő telt el.

A két kvóta-deputáció tagjai ennyire ugyan nem vitték még az ide-oda utazgatást, de tagadhatatlanul igen szép recordot értek el e téren ők is. Előbb írásbeli üzeneteket váltott egymással a két bizottság, de amint a kártyában a kontrások és rekontrások nem tudnak szavakat találni »viszonzválaszuk« kifejezésére, úgy e bizottságok sem tudtak már címet adni nuncium és renunciamaiknak. Elhatározták, hogy írás mellőzésével szóbeli tárgyalásokat rendeznek. Azóta aztán járják az utat Bécs és Budapest között.

Ma Budapestre kerül a sor. Eredetileg Bánffy kritikus napjára, október nyolcadikára ígérkeztek a bécsiek, de előadjuk Hofrath Beer gyöngékedett.

Még nem vettünk sürgöny útján tudósítást róla, elindultak-e tényleg a bécsi

kvóta-deputátusok Budapestre, — de biztosnak merjük állítani, hogy már megerősödött a Hofrath ur.

Megerősítette az ő »gyöngékedését« az az örvendetes nuncium, amit a magyar kormány elnöke a kvótaemeléssel Bécs felé küldött. Mert Bánffy miniszterelnöknek szombati nyilatkozata nem Polónyi Gézának, nem is a tisztelt Háznak, hanem Beer Hofrath uréknak és magyar kollégáiknak volt szánva.

A magyar kormány álláspontja, — a magyar kvóta-bizottság álláspontja. Ezt mondotta u. i. Bánffy. Ez a jeles bizottság pedig a juniusi bécsi tárgyalások alkalmával megengedhetőnek, sőt jogosultnak tartotta a kvóta emelést. Igaz, hogy még csak 31-97 százalékos kvótáig jutottak el a magyar kvóta-liczítalók, de ha így biztatják őket, majd jutnak ők feljebb is.

Hiszen mikor elkezdték az üzenetváltást, ugyancsak legénykedtek a magyar kvóta-deputátusok. Igaz, hogy Hofrath Beer akkor 42%-os kvótát kívánt, de Falk elég világosan és határozottan kijelentette, hogy egy fél perccel sem többet, mint eddig. S emellett oly tudományos apparatussal replikázott Falk, hogy az egész magyar sajtó osztatlan dicsérettel halmozta el érte.

Mikor azonban a szóbeli tárgyalást

elkezdték, mindjárt elhagyták a számítás biztos talaját és a — liczitalás terére léptek. A Hofrathék minuendo, a mieink crescendo.

Ennek daczára aggódott, gyöngékedett Beer, mert a liczitalás — mint a kormánypárti sajtó vigasztalta az elámult nemzetet, — csak tört számokban ment. Annyira aggódtak a német sógorok, hogy a 70-dik születésnapját ünneplő Falkot üdvözlő sürgönyben kérték a bécsiek, hogy engedjen az osztrákoknak.

Falk azonban még mindig legénykedett. Oda vágta a köszönő sürgönyben:

Warum ich und warum nicht er?
Warum Falk und warum nicht der Hofrath Beer?

Bánffy váratlan nunciumára azonban megszűnik Hofrath Beer gyöngésége s még erősebben fogja kívánni, hogy gyorsabb tempóban s most már egész számokban menjen a liczitalás, — Falk pedig, tartunk tőle, nem fogja kérdezni: *Warum*, — hanem amint minden újabb alapos indok nélkül tették meg a kvótaemelésre az első tört-ajánlatot, úgy minden *warum* nélkül fog sietni kiegészíteni a »jelentéktelen« tört-számokat.

A valuta.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán elnöklete alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette a korona értékben való közkötelező számítás behozataláról, az általa-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A francia antiszemitizmus okai.

Irtá: Brunetiére Ferdinánd.

Franciaából fordította: Dr. Némethy Gyula*

Ki kell mondanunk bátran: ha az antiszemitizmus, amely kezdetben talán nem volt egyéb, mint paradoxon a sajtóban és a közbeszédben egyaránt, néhány év óta közveszélyessé vált: ezért mindannyian felelősek vagyunk, sőt még némely zsidók se egészen ártatlanok a dologban. Először is hibás a »tudomány«, azaz az áltudomány, melynek állításai annál követelőkbbek (arrogantes) minél inkább hitelesítik a legönkényesebb föltevéseket és elméleteket. Az ugyan nem volt tudós, — hiszen a Soirées de Saint Pétersbourg szerzője volt, — a ki szemére hányta a francia forradalomnak, hogy elvont, absztrakt ember számára hozott törvényeket, a ki hasonló vagy egészen azonos, mindenütt, mindenkor, se francia, se angol, se görög, se római, se kínai, se veresbőrű hanem ember s mint ilyen minden jognak, minden kötelességnek lehet alanya. Azonban de Maistre József óta bizony egészen a tudomány az, illetőleg két tudomány az embertan (anthropologia és az

ethnographia, amely magáéva tette s bebizonyítani törekedik ezt a paradoxont. A tudósok azok, még pedig néhány kiváló is közöttük — akik az alsóbb és felsőbb emberfajok között való különbséget fölállították;* a tudósok biztosítottak bennünket arról, hogy valamint hiába való fáradság szerezni mosni, ép' úgy hívságos dolog *arjából személt* faragni és így bizony a tudósok azok, a kik a tudomány nevében táplálják az emberek között a valóban állatias gyűlölséget a fiziológiát, a vér gyűlölséget. Másfelől a nyelvtudósok jöttek, a tudósok másik faja, kik a nyelvek mechanizmusát vizsgálva ugyanazt a következtetést vonták le, amelyet az antropológusok, hogy a szellem különböző formái »össze nem egyeztethetők«, hogy a kedélyek »összeférhetetlenek«, hogy az ellenszenvek »elpusztíthatatlanok.« A nyelv ugyanis valamely fajnál nem egyéb, mint a gondolat formája, ugyanazon egy nyelvnek használata, több százados folytonosság után a családnál, amely abba burkolódzott, sokkal szorosabb formává válik, hogy ne mondjuk fűzővé, mint akár a vallás, a törvényhozás, az erkölcsök, a szokások.»

* A tudós szerző jegyzetben érinti a polygenisták harcát a monogenisták ellen s őszintén kimondja, hogy Amerikában azért tagadták az emberiségnek egy pártól való származását, hogy igazolják a rabszolgaságot, melyben a szegény négeket tartották; Franciaországban pedig azért, hogy ellent mondjanak a bibliának. »Még a darwinizmus se győzedelmeskedhetett a polygenizmus felett. Beismerték, bizonyították az embernek majomtól való származását, de nem ismerték el, hogy az egyik emberfaj átalakulhasson a másikká!

Ez egészen Renan gondolata. Végre ugyanazon naivsággal, a mely elég jellemző, ugyanazzal az őszinte bizalommal, amelyet a nyelvtudósok és antropológusok beszédje mutat, látunk a történetírókat és kritikusokat is abban fáradni, hogy ők a maguk részéről az irodalmak kifejlődését, a civilizáció kialakulását a fajok e különbözőségével magyarázzák meg. És mindezek után még csudálkozunk azon, hogy az ő mindenki számára irt könyveik, tanításaik, elméleteik az újságokon át belopózkodnak a nép szellemvilágába, s ott nagy gyökereket vernek; és hogy nem is lehet azokat kitépni onnan más módon, mint a tudomány babonájával együtt! A nyilvánvaló igazság helyébe, melyet maga a természet proklamál, melyből a kereszténység, majd a XVIII. század bölcselése, s a francia forradalom az egyenlőség dogmáját alkották, egy fölfuvalkodott, még hozzá bizonytalan tudomány, a fajok különbözőségének, egyenlőségének fiziológiai dogmáját helyezte és ennek köszönhetjük mi is az antiszemitizmust.

A tudománnyal együtt és azután a politika nem kevésbé járult a baj kifejlődéséhez; itt aztán többé kevésbé, az egész világ hibás. Valóban, mióta máj. 16. után mindazok, akik egykor az ugynevezett régi pártokat alkották akarmiképen, de elhagyták a harczterét, (az igazat megvallva egy kissé kénytelenek is voltak vele) s bizonyos távlatartózkodás mezébe burkolóztak: a köztársaság nem kevésbé létezett azóta is és minden rendű politikuskait és hivatalnokait, kikre szüksége van, sokkal nagyobb meny-

* Ferdinand Brunetiére de l'Académie Française. Après le Procès. Deuxième édition. Paris. 1898. 3-30 ll. Először a Revue des deux Mondes-ban jelent meg. Ha nem értünk is egyet minden állításával, igen érdekesnek és érdekesnek tartjuk elmefuttatását.

nos érmeforgalom rendezéséről és a korona-értéknek a jogviszonyokra való alkalmazásáról szóló törvényjavaslatot. *Pulszky* Ágost előadó és *Veszler* Imre, az igazságügyi bizottság előadója előterjesztették a törvényjavaslaton az igazságügyi bizottság által tett stiláris módosításokat, amelyekhez a bizottság *Emmer* és *Mattekovics* néhány megjegyzése után hozzájárult s azokkal egyetemben minden érdemleges változtatás nélkül elfogadta a törvényjavaslatot.

Ezután *Pulszky* Ágost előadó előterjesztette a nyolcz valuta- és bankügyi törvényjavaslat tárgyában a képviselőház elé terjesztendő együttes általános jelentést, melyet a bizottság némi módosítással magáévé tett.

Ezzel az ülés véget ért.

Hogyan kell zavargást elfojtani?

Az események érdekes találkozása az a két rendelet, melynek egyikét a német belügyminiszter, másikat az orosz hadügyminiszter adta ki. Mind a kettő a fegyvernek a nép ellen való használatáról intézkedik. Nagy feltűnést keltett mindenfelé, hogy a német belügyminiszter elrendelte, hogy az utcái zavargásoknál a katonaság éles töltséssel löjjön és az ugynevezett ijjesztő lövéseket kerülje, a rendőrök pedig ne a kard lapjával, hanem élével vágjanak a zavargók közé. A civilizált, művelt Németországban adták ki ezt a rendeletet. Az orosz hadügyminiszter is rendeletet adott ki a csapatok parancsnokainak. A »Regierungsbote«-ben megjelent rendelet egyik passzusa így szól:

A hadseregnek első sorban az a hivatása, hogy a polgárságot megvédje, de a katonai méltóságnak sem felelne meg, hogy fegyvertelen polgár ellen használja fegyverét, annál kevésbé, mert többnyire egy okos szó is elég és erőszak nélkül is el lehet fojtani a zavargást vagy zendülést.

Ezt a rendeletet pedig a barbárnak, zsarnoknak híresztelt Oroszországban adták ki.

Népgyűlés az önnálló vámterület érdekében. Mint már jeleztük a nagy szalontai függetlenségi párt folyó hó 16-án d. e. templom után az önnálló vámterület érdekében népgyűlést tart, melyre *Kossuth* Ferencz országos képviselővel, több függetlenségi párti képviselő is lerándul Szalontára. A szalontai 48-as párt falragaszokkal adta tudtára a közönségnek a gyűlés célját, idejét s a nagy

érdeklődést és azt is tekintetbe véve, hogy Szalonta lakossága majdnem teljesen függetlenségi érzelmű, — a népgyűlés rendkívül látogatottnak ígérkezik. A délelőtti népgyűlés után a »Korona« vendéglőben bankett lesz, melyre már eddig is közel 200-an jelezték.

Ismét feldult sirok.

— A tanács a saját kelepcejében. —

A városi tanács megjárta az olaszii nagytemetőben épített bonczházzal. A legnagyobb erőszakossággal, minden figyelmeztetés dacára felépítette a bonczházat és pedig olyan helyre, ahol sirok voltak.

A kegyeletsértést mikor feltártuk, a helyett, hogy úgy a polgármester, mint a tanács kötelességszerűleg a még alig megkezdett munkát beszüntették s vizsgálat által az igazságot kiderítették volna, a kegyelettel s a felszólalásokkal mit sem törődve, felépítették a házat.

Szokoly Tamás tvhatósági bizottsági tag, *Gábor* János és *Horváth* Ferencz polgárok a miért rámutattak erre a kegyeletsértésre, még büntető eljárás megindításával lettek fenyegetve.

Most utólrta a tanácsot a nemezis, a saját intézkedésével bizonyította be, hogy igazuk volt teljesen azoknak a vádaknak, a mit ebben az ügyben a tanács ellen emeltek.

A már tető alatt lévő bonczház háta mögött szombaton egy kerek gödröt ásattak, hogy azt emésztőgödörnek készítsék el. Alig haladtak azonban egy méterre az ásással, egy koporsóra akadtak. *Az épülettől 30 centiméterre levő gödör falában pedig, az épület fundamentuma alatt egy még teljesen ép, fekete fényezett koporsó van. Alig lehet 10—12 éve a földben, mert még a festés is teljesen ép és a deszkán nyoma sincs a korhadásnak. A sír felénél több beleesik a fal alá.*

A mint a sírásónak tudomására jött ez a dolog, a további ásást beszüntette és jelentést tett a városnak.

Vasárnap a kora reggeli órákban hire ment ez újabb kegyelet-sértésnek s tömegesen mentek megnézni a két feldult sírt.

Szokoly Tamás bizottsági tag azonnal a rendőrséghez fordult, a honnan *Kápolnay* Gyula rendőrbiztos kiment a temetőbe.

Mi is személyesen győződünk meg a vandalizmusról s mérés által megállapítottuk, hogy a teljesen jó állapotban levő koporsó a már felépített fal alá esik, de azért nem akadtak rá, mert az alappal nem mentek olyan mélyre.

Délután a gödör egyrészt a főmérnök behányatta s így a vasárnapi nagyszámu közönség nem gyönyörködhetett a tanács újabb sikeres intézkedésében.

Érdekes lett volna hallgatni a tanácsstagoknak azt a sok átkot, ami eléggé jellemezte azt az ingerültséget, a mi a Rét lakossága között van.

Ifj. *Rimler* Károly szorosabban veszi a dolgot, s utasította *Kápolnay* Gyula rendőrbiztos, hogy az általa tapasztaltokról írásban tegye meg jelentését.

Mit szól most ehhez az a tanács, a mely írásban és szóban tagadta azon állításunkat és a kérvényezőik nyilatkozatát hogy a bonczház helyén 14—15 éves sirok vannak. Ezt a körülményt most már nem lehet semmiképen letagadni. Saját eljárásukkal czáfolták agyon minden eddigi érveiket.

Óhajtandó azonban, hogy mielőtt a miniszter döntene *Szokoly* Tamás és társainak felebezése felett, ez az újabb eset, mely teljes bizonyíték az ügyben, a miniszter tudomására jöjjön.

Biharmegyei tanítótestület ülése.

A biharmegyei tanítótestület tegnap délután tartotta meg a vármegyeház nagytermében rendezévi közgyűlését nagy számu tagok jelenlétében.

Jelen voltak *Jánosházy* János elnökle alatt: *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő, *Paulik* Péter kir. altanfelügyelő, dr. *Tóth Mihály*, *Rátay* József, *Istvánffy* József, *Mikussay* Sándor, *Vaday* József, *Biczó* János, *Gasperik* Lajos, *Oó* Dezső, dr. *Tóth-né*, özv. *Személyi* Kálmáné, *Tóth* Mariska, *Kunyhóssy* Augusztá, *Kovalikné-Hubert* Paula, *Markovics* Pál, *Gábel* Jakab, *Virányi* György, *Szemes* nővérek, *Belezny* Antal, *Rechné* Bauer Zsófia, *Szücs* Izsó,

nyiségben vette szabadkőműveseink, protestánsaink és zsidaink sorából, mint kellett volna. Tessék csak utána nézni a l'Orme du Mail, vagy a Mannequin d'osier-ben! Hibásak-e a régi pártok, vagy igazuk van, midőn duzzognak? Ezt én nem vitatom. Ha szabad hinni a köztársasági illedelem (etiquette) titokzatos erényében, kétségtelen, hogy szabad vagy legalább szabadnak kellene lenni, annak is, hogy valaki más szeret jobban. Szabad legyen hozzátanunk nekünk, akik teljesen részrehajlatlan és nem érdekelt szemlélők vagyunk, hogy a bukott ügyekhez való hűség becsületükre válik azoknak, akik vallják, főleg olyan században, melyben minden vallás között a »siker vallása« az, amely legtöbb prozelitával dicsekedhetik. Azonban jól kell megállapítanunk a tényt!

Elhagyták a színteret és amint a példaszó mondja: aki elhagyja helyét, elveszti azt; nálunk meg épen nem kell biztatni senkit, hogy foglaljon helyet. Szabadkőművesek, protestánsok és zsidók, kiknek meg volt az a nagy előnyük, hogy semmi sem kötötte őket a mult-hoz, tömegesen rohantak a kapun be, amely megnyílt mindnyájuknak; bejutottak, hatalmukba kerítették a politikát, a közigazgatást, az iskolát; ők uralkodnak ott és ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk az antiszemitizmus csak név amaz élénk vágy takarására, hogy azokat a hatalomból ki lehessen fosztani. Hogy ez nem valami tulságosan nemes dolog, megengedem; de ebben semmi sincs, ne lenne nagyon természetes, sőt bizonyos értelemben: nagyon törvényes. Franciaország az összes francziáké: és azt ugyan hiába mondják, hogy mindenütt és mindenkor — főleg szervezetlen álta-

lános szavazati jog uralma alatt — a kisebbség az, amely kormányoz, ez igaz, no de ez se tart ám tovább csak addig, mikor a nagyobb ész észreveszi ezt. Valóban, a törvényes közigazgatási és politikai képviselő vagy husz év óta semmi arányban sincs nálunk azon társadalmi mennyiségekkel, amelyeket képviselni van hi-atva; és itt vannak bizonyára a jelenlegi kórnak és a kormány gyengeségének okaival együtt, itt rejlenek az antiszemitizmus okai is. Harmincz-nyolcz millió francziának nincs többé kedve ahhoz, hogy ma is mint vagy száz év óta örökös-n néhány százezer ember uralma alá hajtsa magát még pedig az utoljára jöttek, a legújabbak uralma alá; és hogyha ezt az uralmat lerázni akarván, csupán a törvényes eszközöket használják, a többi közt megmutatva azt, hogy ez az uralkodás egyenlőtlen és igazságtalan; jól értem hogy e miatt már haragszik, de azt már nem értem, hogy el akarják még a jogukat is vitatni, s hogy türelmetlenséget (intolérance) kiáltanak.

Annál kevésbé értem ezt és ez ismét az antiszemitizmust rejti magában — annál kevésbé értem ezt, mert valami husz év óta a harmincz-nyolcz millióval szemben igazán kimerítették az üldözések azon mértékét, amely még összeegyeztethető a béke látszatával vagy kép-mutatásával. Az ugynevezett érintetetlen törvények, valamint az iskolatörvény* bizonyítják ezt; de még inkább a klerikalizmus vádjá, me-

* Az ember egyebet se hall, írja *Brunetiére*, mint panaszt az általános, kötelező, laikus iskola ellen. A körülmények és az emberi ügyelenség következtében a politika uralkodik még a tanügy terén is. A gyermek erkölcsi érdekeit a pártpolitikának áldozzák föl. Az iskola

lyet mindazon kormányokra zudítanak, amely úgy fest mintha kevésbé akarna »üldözni«.

Hogy pedig senki ne gondolja, hogy minden vád vagy föltevés, ám halljuk magát a l'Univers Israélite-t, a zsidóság immár ötven-éves közlönyét. »A mi kötelességünk, zsidóké, protestánsoké, szabadkőműveseké és minden-kié, aki akarja a világosságot és szabadságot, hogy összetartsunk és küzdjünk, hogy Franciaország, amint egy imádságunk mondja, megtartsa dicsőséges rangját a nemzetek között.« Ez a harcziállás nemde elég jellemzetes? Van tehát legalább egy zsidó, aki azt tartja, hogy Franciaországnak az övének kell lenni és hitsorsosaiának; hogy attól függ dicsőséges rangja a nemzetek között, hogy a zsidóké, protestánsoké és szabadkőműveseké, hogy megszűnnék az lenni, ami ha megszűnnék ezeké lenni. Ugy-e, ez elég anyagot nyújt a gondolkodásra! Azonban, ha a l'Univers Israélite jól megértette, amit kinyomatott, lehet-e ügyetlenebben, mondhatnám vastagabban »csinálni antiszemitizmust?« és ha e mozgalom kezdetén valamely lanyha klerikális ember elhatározta, hogy a semlegesség köpenyébe burkolózik, vajjon lehetett volna-e jobb és biztosabb eszköz, mint ez arra, hogy leveesse azt a köpenyt?

És ez az, ami még jobban komplikálja az antiszemitizmust. Nem hiszem, hogy sok fanatizmus vegyülne belé, mert ehhez kevés vallá-

sosság van Franciaországban, s akármit is mond-

minden, csak nem »szabad«. Az iskolák semlegessége mérő hazugság; ha egykor *Tartuffe* a képmutató a sekrestyét látogatta, ma a kamara folyosóin és az újságok hasábjain uralkodik. Néha még a senatus-ban is találhatni véle.

Makai Katalin, Békésiné, Nagy Imre (Mező-Telegd), Gyöngyös József (Csokaj), Tamás Traján (Drág-Cséke), Belezna Antalné, Rosenbergné, Kohn Etelka, Katonáné, Schrader Frederika, Szabó Ilona Kohn Szeréna, Magdits Károly Huszár Károly, Mártonffy Zoltán, Matko Benjamin, Vellner Alajos, Schön Adolf, Rusznák Vilmos, Varga Teréz, Papp Emerenzia, Aberle Hermin, Zettner Irén, Bodnár József, Kovács László, Domokos Andor, Nánai László, Felczák N., Auspitz Adolf, Rád László, Tulván István, Papp Jenő, Máthé András, Kovalik János, Barna Gábor, Nagy József, Karácsony József, Sziráky Béla, Szilágyi Tódor, Várady József, Kiss László, Kinéz András, Vucskics Julia (Belényes), Szalczér Viktória, Lubinszky Anna grófnő (Élesd), Dobos Ábel, Tóth Lajos, Bihari Ágoston (Hagymádfalva), Barna Gábor (Borszeg), Sükösd András (Felső-Ternyő), Méhes János (F.-Győrös), Bitye János (Tötös) és még többen.

Az ülés elején elnök indítványozza, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétét a Felsőnek *Erzsébet* királyné gyászos elhunytá alkalmával. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja és a részvétiratot egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatni határozza.

Ezután felolvastatik a terjedelmes elnöki előterjesztés a múlt évi tantestületi működésről, melyet a közgyűlés egyhangulag tudomásul vesz.

A pénztári jelentés fel nem olvastott, hanem a pénztári állásban *Istvánffy* József továbbra is meghagyott; a Gönczy-alap további kezelése végett s új számvizsgálók választattak.

A testületi alapszabályok módosításánál határozatba ment, hogy a közgyűlés jelenleg az alapszabályoknál csak egy pontot változtat meg, t. i. a választmányi tagok számát 2-ről 24-re emeli, a többi pontok változtatására pedig egy bizottságot küld ki. Az elnök indítványozza továbbá, hogy a fővárosi, vagy délmagyarországi tanítótestület önszegélyző és fogyasztási egyesületei mintájára a biharmegyei tanítótestület is alapítson egy *önszegélyző egyesületet*. Többek hozzászólása után az indítványt elvileg elfogadják s a tervezet kidolgozását az alapszabály revideáló bizottságnak adják ki.

Felolvastatik *Fazekas* Sándor indítványa a közgyűlésre utazó községi és felekezeti tanítóknak a vármegye részéről ingyen fuvardíj és 2

frt napidíjjal való ellátása és vidéki körök alakítása iránt. Az indítványozó hosszasan s erőlyesen megokolja indítványát.

Gábel Jakab az indítvány első részét jelenleg tárgyalannak tartja, mert a tantestületnek vidéki tagjai alig vannak.

Sipos Orbán szükségesnek tartja a orvoslást különösen az irányban, hogy az állami tanítók utazási napidíjai szaporíttassanak. Községi iskolánk csak kettő van s így a község kötelezettséget teljesen mellőzendőnek tartja, az indítványt többi részében a bizottság elébe óhajta utasítani.

Az indítvány egyhangulag elfogadtatik.

Gábel Jakab indítványozza, hogy a közgyűlés intézzen felterjesztést az iránt, hogy az állami tanítók díjai betegségük esetére ne vonassanak el.

Az indítvány mellett felszólalt még *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő s ezután a közgyűlés az indítványt egész terjedelmében elfogadja.

Az iskolai helyiség és tanító személyi tekintélyének, tiszteletének megóvása céljából *Sükösd* András indítványt terjeszt elő, mely szerint a közgyűlés írjon fel Biharvármegye törvényhatóságához egy szabályrendelet kibocsátása iránt.

Sipos Orbán beszél a tanító tekintélyének megóvásáról és a szabályrendeletet szükségte- lennek illetőleg összeférhetetlennek tartja a tanító személyével, hogy tekintélyét szabályrendelettel védje meg.

Az indítvány a központi választmányhoz utasittatik.

A felolvasások az idő rövidsége miatt elmaradtak s ehelyett a »Népnevelési Közönyben közölve lez.

Tisztujtás.

A közgyűlés egyik kiemelkedő pontja volt a tisztviselőknek 3 évre való megválasztása, mely elé nagy érdeklődéssel néztek úgy a helybeli, mint a vidéki tagok. Jelöltek voltak bőven, egy-egy állásra 5-6-ad, amint a nyomtatásban szétosztott listákon kitűnt.

Sipos Orbán a tisztikar lemondása közben felsorolja *Jánosházy* János érdemeit és indítvá-

vetlenül föntartaná amit mondott, ki támasztana vallási kérdést: mi, kiknek úgy, árulták be a zsidót, mint a »hitelenség tanító-ját, vagy ő a zsidó, aki így árulta be magát?

Ismerjük el tehát, hogy bizonyos zsidók nem egészen ártatlanok az antiszemitizmus keletkezésében. És akárminők legyenek következményei, annyi bizonyos, hogy a tudomány szolgáltatta az eszközöket ahhoz, hogy bizonyos szenvedélyek, törekvések az antiszemitizmus nevével takarózzanak. »Valamennyi fajt az egyenlőség alapjára helyezni, ez annyi lenne mint tulságba vinni a pantheizmust a történelemben. . . . Tehát én vagyok az első, aki beismeri, hogy a *sémi faj*, az indo-európaihoz, hasonlítva, az *emberi természet egy alsóbb vegyülékét* (combinaison) képviseli. . . . (Renan l' Histoire du Peuple d' Israel). Gondolkozzatok e beszéd fölött s ha egyszer a nép közé bocsátják, azt akadályozzátok meg a tömeget abban, hogy levonja a természetes és logikus következményét, vagyis hogy a felsőbb faj, felsőbbsege nevében elidegeníthetetlen jogokkal bír az alsóbbal szemben! Akadályozzátok meg, hogy ez szenvedélyeinek mentségévé, vágyainak igazolásává, előítéleteinek dicsőítésévé váljék! Vagy mondjátok inkább, hogy aki ezeket megírta, talán nem érte föl észszel azok következményeit, ha ugyan meritek *Renan*-ról ezt mondani! Vagy inkább fontoljátok meg, hogy ez a beszéd vagy félszázad óta a tudomány s a nyelvtudós és antropológus e találmánya a haladás formája lón.

O miseris hominum mentes! o pectora caeca!

nyozza, hogy a lelépő elnök érdemei elismerésül a közgyűlés által egyhangulag t. b. elnökké választassék. Nagy lelkesedéssel elfogadtatik.

Jánosházy János meghatottsággal mond köszönetet a kinttérésért és kijelenti, hogy a tanító pályáról való nyugalomba lépte daczára is pályatársai küzdő sorai között marad.

Erre megkezdődik a választás. *Oó* Dezső indítványozza, hogy *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő választassék meg elnöknek, ez azonban nem fogadja el, mivel ezt az állást a tanfelügyelőséggel inkompatibilisnek tartja, erre elnöknek egyhangulag választatik meg:

Réz Mihály;

alelnökök: *Gábel* Jakab és *Nagy* Imre;

főjegyző: *Vaday* József;

aljegyzők: *Huszár* Károly, *Bodnár* Lajos, *Tóth* Lajos;

pénztáros: *Markovits* Pál.

Választmányi tagok: *Auspitz* Adolf, *Belezna* Antal, *Biczó* János, *Bodnár* Lajos, *Juhász* Lajos, *Kovalikné-Hubert* Paula, *Karácsony* József, *Keleti* Károly, *Kósa* Olivér, *Gr. Lubinszky* Anna, *Lukács* József, *Mártonfy* Zoltán, *Nagy* József, *Oó* Dezső, *Papp* Ilona, *Pappné* *Sipos* Julia, *Pilman* Aurora, *Rátkay* József, *Rechné* *Bauer* Zsófia, *Réti* Miklós, *Rozenbergné* *Flesch* Debora, *Szücs* Izsó, *Dr. Tóth* Mihály, *Vargha* Teréz.

Végzetes szerelem.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 10.

Igen érdekes bűnpör tárgyalását kezdte ma meg a pestvidéki kir. törvényszék. A tárgyalás epilógusa egy régi szerelmi históriának, amely még a 80-as évek közepén kezdődött s aztán az egyik szereplőt, *Bohony* Janka lapujtói volt postamesternőt a börtönbe vitte. *Bohony* Janka közel 1000 frtot sikkasztott, amiért egy évi börtönre ítélték. Megadással fogadta az ítéletet s anélkül, hogy csak egy szóval is elárulta volna, hogy hova tette a pénzt, le is ülte a büntetését.

Négy év előtt a volt postamesternő kiszabadult a börtönből s még hallgatott rövid ideig, de aztán jelentkezett a *balassa-gyarmati* törvényszéknél, amely annak idején elítélte volt s elárulta addig féltve őrzött titkát. Elmondta, hogy az 1000 frtot *Pethő* Géza lapujtói közjegyző kedvéért sikkasztotta s csak azért nem leplezte előbb, mert *Pethő* házassággal biztatta. Pénztárában úgy támadt a hiány, hogy a jegyző naponkint utalványokat küldött a postára — pénz nélkül. Ő pedig abban a reményben, hogy *Pethő* csakugyan feleségül veszi, továbbított az utalványokat. Most feljeleníti ám, mert sem az ígéretét beváltani nem akarja, sem a kárt nem téríti meg.

A börtönből kikerült nőnek eleinte nem igen hittek, de utóbb oly bizonyítékok merültek fel, hogy *Pethőt* hivatali sikkasztásra felbujtás miatt vád alá helyezték s ügyében végtárgyalást tüztek ki.

A pestvidéki törvényszéket az igazságügy-miniszter delegálta a tárgyalás megtartására, melyen *Rónay* Kamill kir. táblai bíró elnököl. A vádhatóságot maga az ügyészség vezetője, *Geguss* Gusztáv kir. ügyész képviseli, a vádlottat *Visontai* Soma dr. védi. Egész sereg tanut idéztek be s köztük van talpig feketében *Bohony* Janka is, aki 45-46 éves, nem éppen művelt nőnek látszik.

Legelőbb is *Bohony* Jankát hallgatják ki. Elismeri, hogy becsületsértésért többször megbüntették, majd 1894-ben leülte azt az egy esztendő, amit a lapujtói postánál elkövetett sikkasztásért ráértek.

Rónay elnök: Meddig volt ön postamesternő?

— 1885-től 1887-ig.

— Ekkor jöttek rá a sikkasztásra?

— Igen.

— Mi fizetése volt önnek?

— Évi 120 forint, általány és lakás.

— Privát vagyona volt?

janak Angliában, vagy Németországban, a fanatikusok nálunk ritkábbak, mint egyebütt. Csak aztán arra ügyelnének, hogy ne keltsék föl azt. A l'Univers Israélite, valamely cikkében olvastam nevémet, amelyben egyéb szeretetreméltóságok közt azt vetették szememre, hogy »szövetséget kötöttem a zsidók ellen (akikkel nem sokszor beszéltem az életben) a nép söpredékével.« »A sekrestye avas illata összevegyült a csatornák szagával.« . . . Hol van tehát a fanatizmus? akarom mondani, mely oldalon? Mert bizony nem a Siecle vagy a l'Aurore hátsójain találtam e sorokat. Vagy talán több bizonyosságra van szükség.

Tehát kitől erednek ezek a sorok: »A zsidó (a középkori) jól értett ahhoz, hogy kell fölfedezni az egyház sebezhető pontjait s ebben a szent könyvek ismeretén kívül az elnyomottak féltelmes okossága segítette. Ő a hitelenség tanítója; homályban vagy nyílt ég alatt, de a szellem minden lázadása tőle ered. Ott dolgozik a nagy Frigyes császár, vagy a sváb és arragoniai herczeg káromlásainak nagy műhelyében; ő kovácsolja össze az okoskodás és gúny gyilkos fegyvereit, melyeket a renaissance-kor kételkedőinek, a nagy század szabad szellemeinek hagy örökben; *Voltaire* szarkazmusa nem egyéb, mint harsogó visszhangja egy suttogó szónak, amely hat századdal azelőtt a ghetto homályában, vagy még korábban *Celsus* és *Origenes* idején, *Krisztus* vallásának bölcsességénél támadt.« Így fejez ki magát valami tizenöt évvel ezelőtt *James Darmesteter*, egy füzetében: Coup d'oeil sur l'Histoire du Peuple juif; és ha még a világon volna nem banná-e meg a beszédet? És ha

— Vagy 2000 forint.
 — Volt önök közt valami viszony?
 — Meg kell mondanom az igazat: igenis volt.
 — Hogy kezdődött a dolog?
 — Pethő 1886-ban volt választás előtt s azt mondta, bármibe kerül, el kell nyernie a lapujtói jegyzőséget. Kérdésekre azt felelte, hogy én miattam, mert feleségül akar venni...
 — Fentartja azt a vallomását, hogy amíg a viszonyuk tartott, ő mindig utalványokat adott fel, de a pénzt nem adta?
 — (Sirva) *Igen, csak ő az én hőhérom!*
 — Jegyezte ön, hogy mennyi volt ez összeg?
 — Nem jegyeztem, de mind ráment, ami hiány volt.
 — Pótolt belőle valamit?
 — Amit tudtam, azt mindig pótoltam.
 — Akkor 1887-ben, mikor Venczel felügyelő rovincsolni jött, tudta ön ezt előre?
 — Igen.
 — Mennyivel tartozhatott Pethő?
 — *Kilencszáz forintot felül.*
 — Itt egy levele, — ha 900 forint volt, miért kért abban Pethőtől a rovincsolás napján 100 frtot?
 — Lehet, hogy én irtam, de nem emlékszem.
 Geguss kir. ügyész: Rovancsolás többször történt s így az a levél nyilván más alkalommal íródott.
 — Miért kér mégis legalább 400 frtot?
 — Mert bizton akkoriban jegy befizetetlen 100 frtos utalványt adott volt fel.
 — Aztán küldött Pethő?
 — Dehog; azt is a magaméból pótoltam.
 — Tudott Pethő arról, hogy önnek a pénztárában hiány volt?
 — *Hogyne, hisz ő csinálta.*
 — Mikor a vizsgálóbíró először kihallgatta, miért mondta, hogy azért van hiány, mert meglopták?
 — A vizsgálóbíró jó emberem volt s a jegyzőkönyvet, amikor kijött, ép Pethővel íratta. Ők ketten irtak, amit akartak — én egy kukkot sem szóltam.
 — És miért nem mondta meg a végtárgyaláson se az igazat?
 — Azt mondták, maradjak meg első vallomásomnál.
 — Aztán az ügyvédjének se szólt ön Petőrről?
 — Bizony Vadnay ügyvéd urnak megmondtam az igazat, — aztán másoknak is.
 — Ön akkoriban nagyon sokat költött toalette, egyébre s még bált is rendeztek Pethővel ott Lapujton?
 — Az iskola-bál volt. Bizonyítani tudom, hogy a legszerényebben éltem.
 — Ön kifizette a posta kárát teljesen; mielőlt fizette ezt?
 — Apai jussomat eladták s abból telt ki.
 Verébélyi bíró: Milyen utalványok voltak azok a Pethő-félék, hivatalosak?
 — *Igen, hivatalos pénzeket kellett küldenie. Megírta az utalványt s mindig pénz nélkül adta ide.*
 — Itt önnek egy levele, amellyel visszaküld Pethőnek 100 frtot, mondván, hogy csak 51 frtra volt szüksége. Ilyformán Pethő nem igen lehetett adósa?
 — Nem emlékszem erre az esetre.
 — Lám, ez a levél ellene szól.
 — Lehet, hogy akkor még nem tartozott.
 — Helyes, ez legalább felelet. A rovincsolás napján is hozott egyszer Pethő 172 frtot?
 — De már csak délután, s a rovincsolás délelőtt volt; már akkor megvolt a baj.
 — Tud tanut rá?
 — *Maga hozta a pénzt, senki sem látta.*
 Geguss kir. ügyész: Honnan ez a sok levele önnek?
 — Mert a felfüggesztésem után Pethő többet felém sem nézett.
 — Egész benső volt önök közt a viszony?
 — Nem, csak házasságot ígért.
 — Érdeklődött ön iránta?
 — Igen, — szerettem...
 — Adta Pethő a vagyonosat?
 — Mindig beszélt, de nem lehet neki hinni?
 — Hát henczegett?
 — Igenis, henczegett.

— A felfüggesztése után ígerte-e Pethő, hogy nem fogja elhagyni?
 — Én irtam, rimádkodtam s ő ígerte, hogy majd jóvátesz mindent.
 — Nem mondta, hogy elveszi, ha majd kikerül a börtönből?
 — Nem. Azzal biztatott, forduljak Platthy vizsgálóbíróhoz, ettől függ minden.
 — Még valami halvány biztatást sem kapott?
 — Nem jöttünk többé össze.
 Most került a sor Pethő Géza vádlott, lapujtói körjegyzőre. Maig is hivatalában van, a melyet 1886. elején foglalt el. Bohony Jankával soha szorosabb viszonya nem volt.
 — *Élnők:* De itt adatok lesznek, hogy igenis volt.
 — Nem volt.
 — Küldött ön Bohony Jankához utalványokat pénz nélkül?
 — Ez lehetetlen, mert én hivatalos pénzeket sohasem kezeltem.
 — De az utalványokat kiállította?
 — Igen s aztán elküldtem a pénztárhoz aki a postát végezte.

— Hogyan van akkor itt mégis egy tanu, aki előtt ön beismerte, hogy Bohony Janka bájának egyedül ön az okozója?
 — Az bosszúból beszél; pedig hálával tartozik nekem, mert magamhoz vettem, amikor elzüllött. Utóbb tolonczon kellett a községből elküldenem s azóta haragosom.

A vádlottat és Bohony Jankát szembesítik s az előbbi kijelenti újra, hogy pénznélkül utalványokat sohasem küldött a postára.
 — *Házasságot sem ígért?* — kérdi Bohony Janka.

Vádlott: *Nem, soha!*

— Én meg azt mondom: ígért! feleli a panaszosnő s gyorsan leül a helyére, mintha terhére lenne az, hogy szemébe nézzen a vádlottnak.

A védő konstatálja, hogy Bohony Janka mindenki: a vizsgálóbíró, ügyész és az egész bíróság ellen feljelentéseket tett volt a bűnpere után. Ezután Visontai dr. távozik s addig tisztét helyettesére Rendes Miklós dr.-ra ruházza.

(A tárgyalás folyik.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hírek.** *Beöthy* László főispán Budapestre utazott. — Dr. *Kéll* Károly orvos-tudor, egyetemi tanár vasárnap este városunkba érkezett.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakkbizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, néhány ügyben. A tanács véleményezés végett kiadta a bizottságnak *Nozák* Rudolf kéményseprő kérelmét, hogy az új kaszárnyák az ő körzetébe osztassanak be. Adatok beszerzése szükséges még, mielőtt a szakkbizottság véleményt mondhatna. Letárgyalták még a dajkaságba adott gyermekekről szóló szabályrendeletet.

* **Rimanóczy Kálmán indítványa.** Az 5 % közköltő felemelésének kérdése gondolkodóba ejtette *Rimanóczy* Kálmán thatósági bizottsági tagot s módokat keresett az egyensulynak közköltő emelés nélkül leendő fentartására. Ennek az eredménye az a beadvány, melyet tegnap nyújtott be Nagyvárad városához. Rámutat ebben, hogy Nagyvárad városának milyen keveset jövedelmeznek a bérházai. A legtöbb semmit, némelyik pedig alig 5%-ot. Javasolja, hogy adja el a város sok rongyos bérházait, így legalább adó alapot nyer ezekben. Szerinte a közterhek viselését nagyon megkönnyitené, ha a Szent László-téren és a Nagypiaczon vásárcsarnokokat állítana fel a város; egyszerű, czél irányos beosztással. Ezt csekély

összeggel keresztül lehetne vinni, a közönség kényelmére. Az eladó nem fizetne a vásárcsarnokban többet mint most a piacon. Végül indítványozza, hogy a tanács küldjön ki egy bizottságot a városi bérházak kérdésének a tanulmányozására s ez tegyen jelentést és mondjon véleményt a vásárcsarnokok felállítására nézve.

* **A belényesi helvét vallásu templomot** nagyrészt újjáalakították, gyökeresen átjavították. Jövő vasárnap okt. 16-án lesz a megnyitási ünnepély, mely alkalomra *Kiss* Áron hely. vall. superintendens is Belényesbe érkezik. Az ünnepélyen *Zsigmond* Sándor egyházkerületi főjegyző ünnepi beszédet tart, az egyház rövid történelmi vázlatát *Sipos* Imre lelkész s egyh. megyei tanácsbíró ismerteti, Hegyemegi *Kiss* Áron a tiszántúli egyházkerület superintendense megáldja a gyülekezetet. Délután 1 órakor közbéd a városi vendéglőben. Estve 8 órakor pedig a templomjavítási munkálatok költségeinek fedezésére a városi vendéglőben táncmultság.

* **Bihari fiuk Boszniában.** A 37-ik ezred Boszniában állomásozó I. zászlóaljához beosztott ujonczokat tegnap vitték el Nagyváradról. Zenezóval kísérték ki a vasúthoz délelőtt 9 órakor. Velük ment a Boszniába áthelyezett *Rots* kapitány is.

* **Szabályzatok a miniszternél.** A szállodák, vendéglők és kávéházakról alkotott szabályrendeletet a miniszter némi pótlás végett visszaküldötte. — A nagyváradi »Gazda-kör« módosított alapszabályait azonban jóváhagyta.

* **Királyi adomány.** A hivatalos lapnak a tegnapi száma közli, hogy Ő Felsége az *uhlszkói* rom. kath. főkhiközségnek a templom építkezés befejezésére magánpénztárából száz forintot adományozott.

* **Segély a tüzkárosultaknak.** Megemlékeztünk arról az iszonyu tüzvészről, mely pár héttel ezelőtt elpusztította Nagy-Harsány biharmegyei község egy részét. A nyomorba jutott szegény emberek részére könyöradományokat gyűjtene. *Bölonyi* József ugrai nagybirtokos, mint értesülünk, 100 frtot és 10 métermáza búzát adományozott a tüzkárosultaknak.

* **Diszes esküvő.** Előkelő, nagyszámu nász-közönség jelenlétében esküdtek tegnap örök hűséget egymásnak *Jungling* József és *Kovács* Mária az olaszii plebánia templomban. Az esküvő előtt és után *Dobó* János kántor nászindulót játszott az orgonán. Az esketést *Dencs* János tb. kanonok, esperes-plebános tartotta, szép beszéd mellett. Tanuk voltak: *Kádár* János és *Marossy* Ferencz.

* **Rendben van a vízvezeték.** A vízvezeték végre-valahára rendbe jön. Tegnap már nem volt elzárva a csőhálózat s egész nap folyamán a közönség kényelmére állott a víz. Feltűnőnek találjuk azonban, hogy tegnap délután a honvéd hadapród-iskola udvarán éppen úgy locsoltak, mintha a legbőviben volnánk a víznek.

* **Kitüntetett festő.** Ő Felsége megengedte, hogy *Zichy* Mihály orosz császári udvari festő, a császári orosz *Vladimir* rend III. osztályát elfogadhassa és viselhesse.

Előléptetés. A m. kir. igazságügyminiszter *Ponorán* Lukács törvényszéki iroda igazgatót jelenlegi alkalmazása helyén a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába irodaigazgatóvá ki-nevezte.

* **Lemondott választási elnök.** Ez évben Biharmegye 300 választott bizottsági tagjának felét újra választják. A választási elnökségre felkért egyének közül *Nadányi* Miklós és *Somossy* Viktor ezen tisztségről lemondtak.

* **Az éneklő madarak kiméltése.** A téli hideg idő beálltával, mikor az építéseket beszüntetik, a kőmives tanonczok a nyakukba veszik a hegyet, s összefogdossák a szegényéneklő madarakat. A rendőrség semmit nem tesz ennek a meggátlására. Dr. *Sipos* Árpád, a hegyközszeg

elnöke megkereste a városi tanácsot s kéri, hogy az éneklő madarak összefogását és elárulásait tiltsa be. Ideje volna már e tekintetben a legszigorubbán eljárni.

* **Egy nagyváradai jogtanár karriere-je.** Ausztria és Magyarország között folyó kvótaháboruban sokszor találkozunk a Beer Adolf udvari tanácsos nevével, ki az osztrák kvótabizottság elnöke. Az öreg Hofrath, ki 1857-ben, a Bach-korszakban, a nagyváradai jogakadémian az osztrák történelem tanára volt, most lelkes híve a kvóta emelésének. A derék prossniczi morvára még sokan emlékeznek Nagyváradon és egykori tanítványai jó emlékekkel vannak eltelve iránta; sőt a nagyváradai öregasszonyok is sóhajtva emlegetik a fesch Beer Dolfit, ki néha-néha nekibokrosodva és ez előtt negyven esztendővel széles jó kedvében a »Fekete Sas« nagytermében, vigan járta a csárdást; de még a »magyar világ« be sem következett, a professzor urat visszahívták a hazájába és kinevezték a bécsi kereskedelmiakadémia tanárává. Ettől kezdve azután a dreischrittet tanczolta és osztrák nótákat fujt, de azért a magyarok iránt való rokonszenv bizonyos foka megmaradt a szívében és sokszor visszaemlékezett a Nagyváradon eltöltött vidám napokra.

* **Halálozás.** Molnár Albert a »Polgári Takarékpénztár« tisztviselője elhunyt 25 éves korában. Temetése szerdán reggel lesz.

* **Haladó község.** Berettyó-Ujfalu községe a Fő-utczája két oldalán húzódó nagy árkot betoncsatornává akarja átalakíttatni. A község képviselő testületének ezen határozatát a megyegyűlés is helybenhagyta, ellenben a miniszter a költségek megtérítése tekintetéből vámi pótlást kíván s ezért módosítás végett visszaküldte a vármegyéhez.

* **Felakasztotta magát.** Godra András bályoki lakos elkeseredésében az öngyilkosságra szánta el magát. Bucsuzól ez árnyékvilágtól azonban még egyszer nagyot ivott, alig birt a lábán állani, mikor a napokban egy este hazatámaszkodott. Éjjel kisonpolyodott a lakásból s önmagával feldiszipette az udvarán levő eperfát. Felesége reggel vette észre, hogy férje holtteste az eperfán csüng.

* **A trafikok zárórája.** A pénzügyminiszter a dohánytőzsdék zárórájának megállapítása érdekében a következő körrendeletet intézte valamennyi pénzügyigazgatósághoz: A dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 15. §-a értelmében a dohánykísérő üzemhelyiségeiket esti 9 óráig kötelesek nyitva tartani. Minthogy a kisebb községekben a zárórának pontos betartása, amennyiben ily helyeken a forgalom a téli hónapokban az esti órákban teljesen megszűnik, a jövedék érdekében nem szükséges, fölhatalmazom a kir. pénzügyigazgatóságot, hogy ily községekben, ahol a 9 órai záróra szigorú betartását a helyi viszonyok nem követelik, annak merev betartásától eltekintessen s ily helyeken a kísérőzárórát a viszonyokhoz képest a fenti szabálytól eltérő időben állapíthassa meg, olyképpen, hogy az ily üzletek október—márczius hónapokban esti 7, az április—szeptember hónapokban esti 8 órákor bezárhatók legyenek.

* **A »Mehet« vége.** A pályaudvari harangok után a Mehet-re következtek el a végső napok. Az osztrák vasutügyi miniszter ugyanis, hogy a vonatok elindítása kevesebb zajjal járjon, elrendelte hogy november 1-től kezdve a vonatkísérő személyzet »Indulás!« és »Mehet!« kiáltásai, a melyek főként éjnek idején az utasok nyugalmát zavarják, az összes osztrák vasutakon jelekkel helyettesítendő. A magyar kereskedelmi miniszter ugyanily intézkedést fog tenni.

* **Szerencsétlen végű kísérletezés.** A szalontai gymnasium IV. osztályának Tatár Balázs gymn. igazgató a természetrajzi órán a »natront« mutatta be folyó hó 5-én délelőtt. Ez az ásványvizbe dobva meggyulad és égése közben nátronlugot képezve felrobban. Ezt a vegyfolyamatot akarta Tatár Balázs tanár tanítványainak bemutatni. A kísérletezés azonban szerencsétlenséggel végződött, mert épen abban a pillanatban, midőn a tanár a viz felé hajolva, a natront a vízbe tette, az hirtelen

felrobbant s a nátronlug Tatár Balázs arczát tizenöt helyen megégette s a szemhéj is megsérült.

* **A hosszuszózi dráma.** Orbók Antal hosszuszózi öreg földbirtokosnak a balázsfalvi »Patria« című oláh takarékpénztár adóságai fejében mindenét elárverezte s meg is vette. E hónap 6-án volt a terminus, hogy házból és birtokaiból kitegyék. Ennek a végrehajtásával a takarékpénztár Olteán Vazul balázsfalvi ügyvédet bízta meg, ki a mondott napon Dózsa Sámuel végrehajtó és az esküdtek kíséretében ki is ment Hosszuszóra s az öregnek minden butorát kihordatta az utcára. Mikor mindent kihordtak, azt mondta az ügyvéd:

— Nos, Orbók ur, ha a kasokból a kukoriczját ki nem hordatja három óráig, azt is az utcára töltetem.

Orbók, kit az egész kiköltöztetés már ugyis végkép elkeserített, e szavakra előrántotta revolverét és egymásután kétszer rálőtt az ügyvédre, aki szörnyet halt. A gyilkosság után Orbók saját maga ellen fordította a revolverét és agyonlőtte magát. Orbók Antal ismerősei művelt, kedves, humoros embernek mondták. Olteán két kiskoru árvát hagyott maga után.

* **Furfangos családok.** Furfangos ember jelent meg pénteken este Csapó János külvárosi kocsmárosnál. A család nem egyedül jött, elhozta magával a feleségét is (legalább is annak mondta) akivel azután megszálltak a szobában. Itt éltek vasárnap reggelig, itt étkeztek, de nem fizettek. Vasárnap reggel azután a kocsmáros már megunt a várakozást s ezért felkérte őket, hogy tizennégy forintot számlájukat fizessék ki. E helyett azonban sikerült nekik még hat forintot kicsalni a kocsmárosról s ekkor azon ürügy alatt, hogy a csomagjukért a vasúthoz mennek, egy kocsin elmentek s azóta nem tértek vissza. Érdekes, hogy a titokzatos pár az uti bőröndjét is magával akarta vinni, azt azonban a kocsmáros nem engedte, amikor azután most a rendőrségem azt felnyitották, abban a kocsmáros holmijait találták meg, amiket a titokzatos emberek magukkal akartak vinni. A rendőrség most elrendelte körözésüket.

IRODALOM.

Szeráf hangok.

Szent Teréziától. Dr. Nogáll János fsz. püspök, nagyváradai kanonoktól. Nagyvárad. 1898. Második (jóval bővített) kiadás. Ára 1 frt. Kapható Budapesten. VI., Huba-utca 12. sz. Karmelita kolostor és dr. Némethy Gyula teológiai tanárnál Nagyvárad, Papnevelő-intézet.

Ezt a szép könyvet régen vártuk. Disz és közönséges kiadása elfogyott évekkor elelőtt, biznyságul jelességének, életrevalóságának. A nagy, a szent Terézia halálának háromszázados fordulójára a kiváló szerző gyönyörű diszkiadása Szeráfhangokkal lépett föl a nemzetközi versenyen, s mint e második kiadásba jogosult büszkeséggel mondja »becsületet szerzett« a magyar névnek, nagy ezüst érmet nyert. Szent Terézia neve nemcsak a szent élet, hanem a szent irodalom egén is multhatatlan fénynyel, dicsőséggel ragyog. »A világ a maga szempontjából nézte, s megválvá egyéb tekintetektől tudományosság és irodalom szempontjából Szent Teréziát tüneménynek látta, mely ritkítja párját, leveleit irányra Sevigné-né leveleinél többre vette; elmékedéseit Rousseau »Confessio«-inál tanulságosabbnak, Bossuet »elevató«-inál magasztosabbnak találta; irataiban nagyjában bölcséleti elmére ismert, mely Plátó-óval követet, hozzá szalézi Sz. Ferencz szellemessége és Féélon kenetessége zománczával. Az egyház többet látott benne; látta a szentség glóriáját halántékán, lelkében a szeráfra ism. ri s bölcsességre Sz. Ágostonnal egy polczra helyezte.«

A könyv második kiadása jelentékenyen ki van bővítve. Számokban beszélve, valami 110 lappal. 442 oldal az egész. Az első rész Sz. Terézia remek értekezéseit és elmékedéseit foglalja magában, mindkettőt a Miatyánk sorján. Nincs szomorubb, hiábavalóbb dolog a telekten imádságnál. Nem tud az jó élni, aki nem tud jól imádkozni. Mit ér, ha kedves is az emberek között, de Istenével nem tud banni.

Részünkről megvalljuk, Szt.-Terézia elmékedéseit a legszebbeknek tartjuk mindazok közt a melyeket valaha az imádságok imádságáról a Miatyánkról írtak. Nagyon szép azonban az az elmékedés-füzér is, melyet a jeles szerző az I. rész végére helyezett. A második az új rész Sz.-Terézia »Vivódásait és gerjedezéseit«, valamint Ligouri Szt. Alfonz dolgozatát tartalmazza »Tükör darabok Szt.-Terézia életéből«. Ez utóbbiról el lehet mondani, amit Aquinói Szt. Tamás mondott a Szt. Ferencz életrajzát író Szt. Bonaventuráról: »Ne bántuk őt, hagyjuk a szentet írni a szentről«. A könyv szerzőjéről is elmondhatjuk: hagyjuk a lelki embert írni a lelki életről. És itt nem hallgathatunk el egy gondolatot, amely sokszor lelkünk elé tódult, midőn a szerző fáradságtalan munkásságát szemléljük. Azt beszélük: mens sana in corpore sano, hogy meghazudtolja e mondás általános érvényét a fájdalom gyöngye egészségtű szerző teljes erejében ragyogó szelleme; az élete munkássága minő diadala a szellemnek a test felett! Vagy azt mondják, a korral lankad a lélek szárnyalása, az ifjukor lelkesedése! Hittem, amíg nem láttam a 80 éves szent atyát a manap 88 éves XIII. Leót ifju tüzzel ragyogó szemében; vagy: ám higye valaki, hogy agg reszkető kéz írja e sorokat, melyeket a szerző e második kiadás elé helyezett:

»A világ zivatarainak zajába magasabb tájból szeráf hangok ha bele csendülnek — szívek meg szívek, visszhangot kelte bennük, engesztelődnek s a kereszt szerelmére édesedve kedvük, a töviséről rózsát szednek... Azért tehát csak hadd hangozzanak országzerte bátran, szabadon e szeráfhangok és szolgáljanak vigasztalásul igaz keresztény hívek ezreinek; járjanak ügyekre lelki életük vivódásaiban, küdelmekben, minőkről sejtelmük sincsen földhöz szegzett szíveknek harczaikban, melyeknek látára gyönyörködnek Isten szent anyjai...«

Nem kívánom én hogy több tűz legyen enél fiatal keblekben; hanem az kívánom, amiért sok lélek imádkozik ebben a hazában, a mit a szerző kedves remek költője mond:

Serus in coelum redeas diuque
Laetus intersis populo quirini;
Neve te nostris vitis iniquum
Ociur aura

Tollat. Hic magnos potius triumphos
Hic ames dici pater atque princeps...
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce, Caesar.*

Tisztelettel, szeretettel, csudálattal üdvözöljük a szerzőt legújabb műve megjelenése alkalmából!

Dr. N. Gy.

* Horatius I. I. Ode II.

EGYESÜLETEK.

A réti népkör választmányi gyűlése. A réti népkör választmánya vasárnap gyűlést tartott, amelynek a lefolyása a következő volt:

Legelőször Kemenczky Bertalan bejelentette, hogy a Réti ifjuság a nyáron egy táncmulatságot tartott az 6 elnöksége alatt. Ezen táncmulatság tiszta jövedelmét 8 frt 74 krt a réti szegény-alap javára elnök kezeihez juttatja.

A választmány ezért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott neki.

Ezután az elnök indítványára elhatározták, hogy az 1899. évi közgyűlés május hó helyett január havában tartassék meg.

Elhatározták, hogy a jogügyi tanácsost felkérjük, hogy a 2 éves tagsági díj hátralékosokat szólítsa fel a hátralék befizetésére.

A pénztár megvizsgálására Axmann Lajost, Reich Antalt és Papp Lajost kérték fel.

Molnár Károly, Molnár Kálmán, Eberhardt Lajos, Demján János és Keledy Józsefet az egylet rendes tagjául felvették.

Felkérték Bohacsek Vincze könyvtárost, hogy a téli hónapok alatt hetenkint 2-szer tartson könyvkiosztást.

Ezután Magyary Jenő indítványára elhatározza a választmány az alapszabály módosítását.

Az alapszabály átdolgozásával Magyary Jenő, Kemenczky Bertalan és Király Lajos bizattak meg.

Ugyancsak Magyary Jenő indítványára el-

határozzák, hogy a kör az Erzsébet szobor alap javára tiz frtot ad.

Végül *Kemenczky* Bertalan indítványozza egy felolvasás és szavalattal egybekötött vad-disznó estély tartását.

A választmány az indítványt elfogadja s annak rendezésével Papp Lajos, Kemenczky Bertalan, Magyar Jenő, Gulyás Gyula és Jankay Mihályt bizattak meg.

A bihari egyetemi ifjak köre, a Bihar-megyei kör e hó 8-án tartotta alakuló gyűlését, úgy az új tagok, mint a régi gárda élénk részvétele mellett.

A kör ez idei elnökéül egyhangú lelkesedéssel *Osváth* Ernőt választották meg.

Az ezután megejtett tisztviselő választásnak eredménye következő volt: alelnök *Földes* Mór, főjegyző *Schvarcz* Adolf, pénztáros *György* Lajos, háznagy *Szekely* Ödön, ellenőr *Földes* Béla, aljegyzők *Dóri* István és *Bartha* Andor lettek.

A bizottságba választottak: dr. Lázár Béla, Roboz Andor, dr. Rózsa Félix, Recht Sándor, Vidor Dezső, dr. Jakab László, Aczél Henrik, Ritter Ignác, Kovács Gyula, Neufeld Sándor. Póttagok: *Osváth* Kálmán és Heves Vilmos.

A hivatalos ügyek elintézése után a társaság még sokáig maradt együtt a legvidámabb hangulatban. Pohárköszöntőket mondtak; *Osváth* elnök, ki a megjelent régi tagokat éltette, kik elfoglaltságuk dacára most is igaz lelkesedéssel és szeretettel érdeklődnek a kör iránt; dr. Lázár Béla a kör tagjait éltette, Recht Sándor dr. Lázárt.

A Nemzeti Szövetség Szarvason. A Nemzeti Szövetség új fiókot alapított Szarvason, a melynek az ünnepélyes megnyitása f. hó 16-án lesz. Az új egyesületnek már idáig is igen sok tagja van.

Igazságszolgáltatás.

A „Nagyvárad“ sajtóper. A „Nagyvárad“ ellen a kir. pénzügyigazgatóságról irt cikk miatt indított sajtóper végtárgyalása tudvalevőleg el lett a mult szerdáról napolva. Mint értesülünk, *Bige* Gyula táblai bíró, a sajtóügyek vezetője, ez ügyben az újabb végtárgyalást november hó 2-ára tűzte ki.

A sikkasztó gyomai vasuti pénztáros. A napokban játszódott le a gyulai törvényszék tárgyaló termében a *Beczki* István gyomai pénztáros drámájának utolsó fölvonása. *Beczki* nem tartozik azok közé a sikkasztók közé, akik könnyelmű luxuositásból esnek bele a bűnbe. Az ő bűnének sötét nyomor az alapja; sikkasztott, mert nyomorgott; sikkasztott, mert adóságai miatti feljelentéstől félt; sikkasztott mert édesanyját akarta vele a nyomortól megmenteni, ki mint nyomorgó színész nő súlyed bele egyre jobban az adósságba. Számos a körülmény, mely a szerencsétlen bűnös iránt részvétre gerjeszt, mely enyhíti a hideg paragrafus szigorát.

A gyulai törvényszék *Nyisztor* Adorján elnöke alatt dr. *Thold* és *Lehoczky* szavazóbírák, *Buday* jegyzőből alakulva, az enyhítő okok figyelmbe vételével ítelt. A vádhatóságot *Liszy* kir. ügyész képviselte.

Beczki 2002 frt 40 krt sikkasztott a gyomai vasuti pénztárnál. Sikkasztását úgy hajtotta végre, hogy a bevett tételeket nem vezette be a gyomai állomáson levő számadásaiba, mikor pedig sikkasztása napfényre jött volna, felutazott Budapestre és itt kiigazította az igazgatóságnál a rovancsolt naplótételeket, hogy számadásai egyezzenek.

Tárgyalás során a vádlott tökéletes beismerést és megbánást tanusított. Előadta, hogy hitelezői szorongatták, feljelentéssel fenyegették, édesanyja a legnagyobb nyomorban volt s ily körülmények kényszerhatása alatt követte el a sikkasztást, azon szándékkal, hogy azt két na-

gyobb kölcsönéből helyre teheti. Elnök kérdésére, hogy miért javította ki az igazgatóságnál a rovancsolt naplótételeit olyanformán, hogy még 800 frttal többet sikkasztasson, (mert az első sikkasztás csak 1200 frt volt) vádlott azt felelte, hogy teljesen megzavart kedélyvel, összetört lélekkel s minden rendszer nélkül eszközölte e javítást, biztos tudatában annak, hogy bűne ugys napfényre jő.

Wagner államvasuti igazgatósági titkár előadja, hogy *Beczki* a gyomai állomáson oly egyenleget csinált, a melyben sikkasztásai nem tűntek ki. Az igazgatósághoz felküldött számadások csak három hónap múlva jönnek le, ebből megállapíthaták a hiányt, mert ezekben helyesen terhelte meg *Beczki* magát, hogy ez helyes volt, annak az a magyarázata, mert ha ez is hamis akkor a sikkasztásokat eddig sem lehetett volna leleplezni.

Vádlott előadta, hogy ez összegből öt évig segítette édes anyját, hogy 1895-ig jól ment dolga, de ettől kezdve folytonos nyomorban volt s a legvégsőbb nyomor vitte őt emegbánt lépésre.

A bíróság tekintetbe vételével az enyhítő körülményeknek, két és fél évi fegyházra ítélte el a vádlottat, melyből két hónapot kitöltöttek vsz.

Vádlott és ügyész felebbeztek.

Pör egy szobor miatt. Erdekes pört indított egy vidéki szobor-bizottság ellen *Lovas* (Rösler) Lajos szobrász. A pör előzményei a következők: Az országos diákszövetség 1894-iki kongresszusán elhatározta, hogy Pusztaszeren ezredévi emléket állít, melynek költségeit országos gyűjtés útján szerzik be. A végrehajtással a kecskeméti jogakadémiát bízták meg és elnöknek dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgatót választották meg. Az elnök 1895. április havában felszólította *Lovas* Lajos szobrászt, hogy készítse el az emlékmű tervét. *Lovas* abbahagyva külföldi tanulmányait, hazajött és elkészítette a szobormű terveit. De mikor elkészült velők, a bizottság tudára adta, hogy azok kivihetetlenek, mert nem gyűlt be a szoborra szükséges összeg. Időközben mégis bejött vagy ötezer frt és Kecskemét város közgyűlése elhatározta, hogy a hiányzó összeget sajátjából fogja pótolni. Erre hozzá fogtak az alapkövetelhez és az alapozási munkát is *Lovas* véggeztette, akinek új tervét és mintegy 20 ezer forintos költségvetését a bizottság elfogadta. *Lovas* kidolgozta a szobor harmadnagyságu mintáját, amelyet a bizottság vizsgált meg. E bizottság, melynek tagjai voltak *Fadrusz* János és *Róna* József szobrászok s *Szabó* László és *Patak* Imre rajztanár helyi szakértők, a mintát elfogadta és jónak találta. Erre a művésznek 600 frt előleget adtak. Az idén azonban egyet gondolt a bizottság és tudomására hozta *Lovas* nak, hogy szobrára nem tart igényt. A művész erre pörrel támadta meg a bizottságot, melynek kimenetelét művészkörökben érdeklődéssel várják.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: *Bócz Géza*.

1469. *Ozv.* Kiss Lajosné — *Csapó* Mihály és társa.
2105. *Erdei* Sándor és neje hagyatéki ügye.
3118. *Szerb* Gligor és neje „ „
2166. *Vanesa* Simon „ „
2183. *Kiszely* Jánosné „ „
2212. *Nilován* Vaszalie „ „
2217. *Toma* Kozma „ „
2293. *Karai* Károlyné „ „

2455. *Bessenyei* László hagyatéki ügye.
2456. *Kabai* Sándor „ „
2461. *Ifj.* Seres István — *Oláh* József.
2493. *Zsák* Károly — *Styrb* György.
2506. *Spielmann* Ignác — *Rattucz* Árpád és neje.
2511. *Kodrean* Szav s. t. *Kodrean* Tógyer.

Előadó: *Dr. Járossy Károly*.

2459. *Biharvármegye* — *Hegyköz-Szent-Imre* község.

Előadó: *Dr. Imrik Péter*.

2208. *Ozv.* *Salamon* Sándorné — *Reismann* Jakab.
2237. *Robert* B. S. — *Kardos* Adolf csödtömege.
2501. *Sonnenfeld* és *Bing* cég — *Sonnenfeld* Károly.
2369. *Grosz* Pál — *Szmely* Pál.
2396. *Kohn* Fülöp — *Tóth* Sándor.
2398. *Rekore* Pantilie — *Magdi* Paszk és neje.
2400. *Dr.* *Haviár* Gyula — *Csekő* Máté.
2401. *Domsa* György — *Kósa* Iszály s. t.
2416. *Aradi* polgári tkpénztár — *Pomnyit* Kálmán.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: *Gusztáv*.

34

Csak olyan gyengéden hallatszott, mint mikor csöndes éjjel gyenge fuvalom megmozdítja a fák leveleit és mégis visszhangra talál.

Megfordultam . . . a bárónő állott mögöttem. Hallotta a beszélgetést, bejött, de mi nem vettük észre. — Azok a szavak meg olyan halkak voltak kimondva és mégis meghallotta. — Kezét homlokára szorította, mintha attól félne, hogy a szegénnyel vegyült fájdalom szétrepesztí agyát. Mielőtt oda ugorhattam és feltartóztattam volna, férje ágya elé borult.

— Bocsáss meg Rudolf . . . bocsáss meg! — könyörgött szívzaggató fájdalom hangján. — Oh milyen balga voltam . . . milyen ostoba . . . de azért bocsáss meg . . . higj nekem Rudolf . . . becstelen nem voltam.

Férjére nézett, az mereven feküdt ott. Kiss ideig tartott ez azután felé fordította fejét, megvető mosoly játszadozott ajkain és egy szót mondott ki, mely élesebb volt mint a metező kard:

„Hazug, ámitó!”

Az asszony összerázkódott e szavak hallatára, mintha tüzes vas érintette volna. Könyei kiszáradtak, fejét büszkén hátravetette, mintegy egész lénye megváltozott e sértő szóra. Ajkai remegtek, arcza előbb fehér, aztán bíbor vörös lett. Térdeiről nem állott fell, de felső teste ki egyenesedett.

Néhány pillanatig maradt így.

— Rudolf! nagyon tévedsz — szólt azután sajátságos, csengő mély hangon, szemével pedig szemrehányólag nézett férjére. — Hazug, csaló nem vagyok — csak meggondolatlan, ostoba voltam. Valamit eltitkoltam előtted — elhallgattam, a mit meg kellett volna mondanom . . . Elégé megbűnhődtem érte . . . rettentően . . . borzasztóan . . . Tehát tudd meg — az a szegény haldokló — — Konstantin . . . első férjem!

A báró felnézett, néhány percig szembe néztek — — mennyi kérdés és felelet e rövid idő alatt! — — A bárónő azután mély sóhajjal, tehetetlenül rogyott a padlóra, a báró pedig, ki előbb felült, visszaesett ágyába, vérvörös lett, szeme tüzből égett.

— Nagy Isten! — kiáltott.

Segítségért kiáltottam . . . Lehullott a fátyol szememről — szívem megnyugodott. Tehát első férje. De hogy nem ismertem eddig, hogy nem sejtettem. Hja az a szép lovag . . . most haldokló alak . . . nem igen hasonlítanak egymáshoz. Tehát első férje. Most már világos előtttem minden — — a talány meg van oldva — — Az ott Konstantin a bárónő első férje — — itt pedig a báró! — — Szegény Melánia . . . szegény, szegény asszony!

XIII. FEJEZET.

A bárónt ágyába fektették, a különböző tulfeszített érzelmek, a sok virrasztás, a borzasztó gond — — nagyon is sok volt gyöngye testére — — egészen oda volt. — Az orvos nagyon félt, hogy ideglázt kap — a legnagyobb kíméletre volt szüksége.

A rendőrfőnök eddig csak őrségre használta a kapunál két emberét, most már csak arra valók voltak, hogy a toladókat visszatartsák; senkinek sem volt szabad belépni, csak azoknak, a kiknek a rendőrfőnök írásbeli engedélyt adott.

Ismét újabb fény derengett a nagy ködben, de ez már betöltötte az egész várost, szájról szájra járt az ujság.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A kongrua bizottság működése.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A kongrua bizottság hétfőn tartotta első ülését S a m a s s a érsek elnöklete alatt, melyen megbeszélték a bizottság érdemleges munkájának idejét.

A király itthon.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A király ma elutazott és reggel Gödöllőre érkezik, ahol régebbi megállapodások szerint 10—14 napot fog tölteni.

A kiegyezés ügye.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A bizottságok tárgyalásai holnap újra kezdetüket veszik s erre a magyar kvótá-bizottság már kiküldötte hetes albizottságát. A bizottságok tárgyalásának eredménytelenségét a politikai körök csaknem bizonyosra veszik s ennél fogva a két bizottság nem fog egyebet tenni, mint újra és annyiszor már az eredménytelenséget konstatálják.

Az eredményes működésnek annyi akadály áll útjában, mint eddig talán soha. Ezen okok között szerepel mindenkifölött az osztrák bizottságnak az a makacs magatartása, mely nem rábeszélésre, de még az érvek bizonyító erejére sem indul meg. Így az előrelátható eredménytelenség esetén elkerülhetetlen a felség döntésének igénybevétele. Hir szerint ez meg is történik az eredménytelenség konstatálása után nyomban s a Felső döntése a jelen kvótaarányt fogja megtartani az osztrák törvény értelmében — egy évre.

Az osztrák pénzügyminiszter Budapesten.

Bécs, október 10 (Saját tud. táv.) K a i z l pénzügyminiszter ma délelőtt 9 órakor Budapestre utazott.

Lipót herceg Bukarestben.

Bukarest, okt. 10. Lipót szász-kóborgothai herceg ideérkezett. A pályaudvaron Ferdinánd trónörökös fogadta a herceget, a ki néhány napig a Cotroceni-palota vendége lesz. (Magy. Táv. Ir.)

A tudomány egyetem gyásza.

Budapest, okt. 10. (Saját tud. táv.) A tudomány egyetemen ma d. e. volt a

királyné halála miatt a gyászünnepély, melyet rekviem előzött meg. A templomban Láng Lajos és az összes tanárok jelen voltak.

Vilmos császár utazása.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) Hir szerint a török pénzügyek annyira ziláltak, hogy a szultán és Törökország csak nagy megerőltetéssel tudják azon összeget előteremteni, amibe a német császár látogatása kerül. Az egész ország csőd előtt áll. A zugolódás az ünnepi költségeikért általános.

Krivány-pótadó.

Arad, okt. 8. (Saját tudósítók táv.) Aradmegyének érdekes közgyűlése volt ma, melyen a Krivány által elsikkasztott összeg fedezésére a megye törvényhatósági bizottság 1%-os pótadót szavazott meg.

Szerencsés szám.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) Az osztálysorsjáték mai huzásán a 72737. szám 40,000 koronát nyert.

Rehabilitált pénztáros.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A Mutual életbiztosító társaság Hahsinger Gusztáv pénztáros ellen — mint a fővárosi lapok hétfői száma közli — följelentést tett, hogy 15,000 frtot elsikkasztott. Ma azonban a pénztárnok fiókjában megtalálták az összegről szóló bététikönyveket s így Stern Gusztáv vezérigazgató a rendőrségnél a panaszt visszavonta.

Kézrekerített banda.

Budapest, okt. 10. (Saj. tud. táv.) A főkapitány ma terjesztette elő jelentését a főváros közigazgatási bizottságában, a főváros múlt havi közbiztonságáról. Érdekes benne, hogy a múlt hónapban egy ékszer tolvajbandát kerítettek kézre, melyről kisült, hogy a Bécsben és Budapesten történt nagy ékszerlopásokat ők követték el. Tizennégy tagja volt a szövetségnek, több orgazda is kézrekerült.

A Dreyfus-ügy jövője.

Budapest, okt. 10. (Saj. tud. táv.) Az A u r o r e vezércikkben foglalkozva a Dreyfus-üggyel, azt írja, hogyha B r i s s o n miniszterelnök nem lesz elég erős a küzdelemre, a katonai párt nemsokára felülkerekedik és akkor Páris utcái a zendülés és vérontás színhelyei lesznek. Az Aurore végezetül árulóknak bélyegzi C h a m o i n e t és L o c k r o y minisztereket.

A párisi sztrájk.

Páris, okt. 10. A vasuti hivatalnokok szindikátusa, a mely tegnap ülést tartott, még teljesen tartózkodóan viselkedik, de a sztrájkolók központi bizottsága nem kételkedik benne, hogy ez a szindikátus is csatlakozik hozzájuk. Az omnibusz-hivatalnokok, ugy látszik, nem fognak részt venni a sztrájkban. A vasuti munkások csatlakozása is valószínűtlen; szindikátusuknak az elnöke, Gerard, egyelőre nem pártolja a sztrájkot. A »Figaro« szerint a sztrájkolók között való segélykiosztás már elégedetlenséget keltett bizo-

nyos munkáskörökben, a melyek azt hiszik, hogy a sztrájkolókat az ő rovásukra előnyben részesítik. Ez a körülmény néhány nap alatt szakadást idézhet elő és ürügyet szolgáltat a munka újrafölvételére. (Magy. Táv. Ir.)

A pestis.

Kalkutta, okt. 10. Kalkuttát hivatalosan pestismentesnek nyilvánították; a legutóbbi tiz nap alatt egyetlen új megbetegedés sem fordult elő. (Magy. Táv. Ir.)

Krétai-ügy.

Alexandria, október 10. A »Jalunga« szállítóhajó ma d. u. a Lancashire-puskások két zászlóaljával Krétába ment. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Uj áll. vinczellériskola Kecskeméten. A kecskeméti vinczellériskola megnyitása 1899. évben már jelezve van az ezen évre szóló állami költségvetésben. Ez lesz a 8-ik állami vinczellériskola. A vinczellériskolánál, a Miklós-telep kertében, 5 kat. hold amerikai szőlővesz-szőszaporító anyatelep létesítésére 2000 frtot irányzott elő a miniszter azért, mert mulhatatlanul szükségesnek tartja, hogy a tanulókat az amerikai szőlőfajták művelésével, az ojtvány-készítéssel stb. is megismertessék.

Szőlőhegyen való állandó kintlakás megengedése. A belügyminiszter 1898. évi 79611 számú elvi jelentőségű határozatával egy fellebbezés útján hozzájutott esetben az illető közigazgatási bizottság határozatának megváltoztatásával kimondotta, hogy a szőlőben való kintlakás megengedhető, mert az 1894. évi XII. tcz. 1. §-a értelmében mezei földbirtokát a törvény korlátai között, gazdaságilag mindenki szabadon használhatja.

A szénkéreg idejében való megrendelése. A szőlőbirtokosok által követett eddigi azon eljárás, hogy a szőlők gyéritésére szükséges szénkéreg az illető raktárnál rendszeren csak abban az időpontban rendelik, mikor a szénkéreg nyomban fel is akarják használni, azt a helyzetet teremtette meg, hogy oly nagy szénkéregmennyiségről, mely a szükségletet kielégíthetné, gondoskodni nem lehet. Ez egyrészt tetemesen drágítja a beszerzést, másrészt a raktáraknak kellő időben szénkéreggel való ellátását vagy nagyon késlelteti, vagy az illető szénkéregelési időszak egészen lehetetlenné teszi. Hogy ennek jövőre eleje vételessé s a szénkéreg beszerzése az illető szénkéregelési időszakra biztosítható legyen, a kereskedelmi miniszterium 73781—1897. számú rendelete szerint csak az a szőlőbirtokos számíthat szénkéreg megrendelésének teljesítésére — aki tavaszi szükségletét legkésőbb a tavaszi gyéritési időszakot megelőzőleg decz. hó 1-ig — őszi szükségletét legkésőbb ugyanazon év május hó 1-ig annál a raktárnál, a melynél a szénkéreg átvenni óhajta, előjegyezteti.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 10.	
Buza őszre	8 93
Buza tavaszra	8 80
Uj tengeri	4 66
Tengeri augusztusra	5 09
Rozs őszre	7 75
Zab őszre	5 72

Értéktőzsde

Budapest, október 10.

Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel	352 90
Magyar hitel	375 50
Allamvasut	348.—
Salgótarjáni	620 32
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasut	228.—
Magyar leszámítoló	262 50
Iparbank	104 25

Budapest közúti	— — — — —	358.—
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasút	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	252.50
Magyar jelzalog	— — — — —	250.25

Bécs, október 10.

Az irányzat szilárd.		
Oszt. hitel	— — — — —	353.25
Magyar hitel	— — — — —	880.—
Allamvasút	— — — — —	851.37
Birodalmi márka	— — — — —	58.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 10-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	120.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	98.85
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,0%	— — — — —	119.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,0%	— — — — —	100.—
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.15
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.—
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	140.50
Oszt. járdék papírban	— — — — —	101.20
Oszt. járdék ezüstben	— — — — —	101.05
Oszt. járdék aranyban	— — — — —	121.—
Oszt. korona járdék	— — — — —	101.25
1860. Oszt. államsorsjegyek	— — — — —	140.50
Oszt. magyar bankrészvény	— — — — —	903.—
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	311.50
Oszt. hitelintézeti részvény	— — — — —	356.30
Páris vista	— — — — —	359.50
Német birodalmi márka	— — — — —	951.—
London vista	— — — — —	588.20 1/2
Páris vista	— — — — —	121.25 1/2
20 márkás arany	— — — — —	11.75

SZERKESZTŐI POSTA.

Régi olvasó. Irén ál név alatt nem ír senki. Talán más nevet akart kérdezni? Deér név alatt Csontos Sándor ír, »Marion« név alatt pedig egy ismert nevű helybeli író, aki azonban nem hatalmazott fel inkognitójának megszüntetésére. Utolsó kérdésére vonatkozólag megnyugtathatjuk azal, hogy e nemű portékával mint előbb, úgy most is bőven ellát bennünket Kóby.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Finom, édes,
BAKAR-SZŐLŐ,
kilója 32 kr!
Erdélyi Faj-Alma,
kilója 24 kr.

Tisztán kezelt, természetes

HEGYI-BOROK,

a következő előnyös árban:

Kitűnő asztali ó bor, literje 32 kr.

100 liter 22 frt.

Magyarádi asztali ó bor. 1 ltr. 40 kr.

Magyarádi asztali ó bor I. 1 > 48 <

Asztali veresbor, 1 > 44 <

Ménesi veresbor, 1 > 64 <

Mindenemü üvegelt csemege, aszú és pezsgő-borok, a legolcsóbb árban. — Egy kosár, 5 kiló Csemege-szőllő, bárhová bérmentve küldve, 2 frt 20 kr.

Nagy-raktár, bel- és külföldi Rum, és Cognac-ból.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR

Nagyváradon N.-Körös-utca Mertz-ház.

! Telefon összeköttetés !

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. Ára darabonként 3 forint. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óralánc 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás

kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélból és a több részei alpacéból vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik

**Legnagyobb nyeremény
legszerencsésebb esetben**

1.000,000 korona.

**Az összes 50,000 nyereség
JEGYZÉKE.**

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyereségek részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1 jutalom		600000
1 nyer. á		400000
1 . . .		200000
2 . . .		100000
1 . . .		90000
1 . . .		80000
1 . . .		70000
2 . . .		60000
1 . . .		40000
3 . . .		30000
1 . . .		25000
7 . . .		20000
3 . . .		15000
31 . . .		10000
67 . . .		5000
3 . . .		3000
432 . . .		2000
763 . . .		1000
1238 . . .		500
90 . . .		300
31700 . . .		200
3900 . . .		170
4900 . . .		130
50 . . .		100
3900 . . .		80
2900 . . .		40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

melyek hat húzásban sorsoltatnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre **50,000** nyereség

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyeresési esélyek tehát, minf már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	1-ső oszt. eredeti sorsjegyet	6.— frt
> fél	> > >	3.— >
> negyed	> > >	1.50 >
> nyolczad	> 5 >	—75 >

küldünk szét utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul áll anak rendelkezésre. A húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. október hó 22-ig hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték

[főelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4a.

Rendelőlevél levágandó

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget ..... frt } utánvételezni kérem } A nem tetsző törlendő.
postautalvánnyal küldöm.

Pontos czím.